

عنوان مقاله:

تصویب‌سازی انتقادی در نشریات محلی اواخر دوره قاجار (مطالعه موردی: کاشف اسرار، مشهد)

محل انتشار:

پژوهشنامه خراسان بزرگ، دوره 12، شماره 43 (سال: 1400)

تعداد صفحات اصل مقاله: 22

نویسنده:

مصطفی لعل شاطری - دانش آموخته دکتری، مدرس مدعو، گروه هنر، موسسه آموزش عالی فردوس، مشهد، ایران

خلاصه مقاله:

با رشد رویکرد تفکر آزاد و به تبع آن جنبش مشروطه، جریان های گوناگونی در عرصه مطبوعات دوره قاجار ایجاد شد که از جمله آن ها آغاز تصویرسازی انتقادی با رویکردهای سیاسی-اجتماعی بود. از جمله مطبوعات محلی در دوره حکمرانی احمدشاه (۱۳۴۴-۱۳۲۷ق/ ۱۹۲۵-۱۹۰۹م)، کاشف اسرار -نخستین نشریه انتقادی مصور مشهد- بود. این نشریه که انتشار سال اول آن در ۱۳۲۱ق/ ۱۹۱۳ق در تهران آغاز شد، با سفر موسس و مدیر آن، ابوالقاسم پروردین (موید الشریعه گیلانی)، انتشار سال دوم آن از اواخر شوال ۱۳۳۲ق/ سپتامبر ۱۹۱۴م در مشهد ادامه یافت و همزمان با جنگ جهانی اول طی ۱۷ شماره و به مدت شش ماه تا ۷ ربیع الاول ۱۳۳۳ق/ ۳ فوریه ۱۹۱۴م با استفاده توأمان از شیوه چاپ سنگی و چاپ سربی جهت تولید تصویر و متن در چاپخانه طوس، ادامه یافت. هدف این پژوهش با تکیه بر روش توصیفی-تحلیلی پاسخ به این پرسش است که تصویرسازی های نشریه کاشف اسرار مشهد دارای چه مضامین، برخوردار از چه رویکرد و با چه اهدافی بوده است؟ یافته ها با توجه به شماره های موجود از سال دوم (۳ الی ۱۷) حاکی از آن است که نقطه کانونی توجه مدیر این نشریه، انتقاد از عملکرد وزیران و نمایندگان مجلس و متعاقباً نمایش ناراضی توده جامعه از عملکرد آنان بود و در این بین، گاه اشاره به معضلاتی همچون مصرف مواد افیونی، لغو امتیاز نشریات و تبلیغ از نماینده‌ای خاص به صورت محدود، مدنظر قرار داشت. متعاقباً، تصویرساز ناشناس این نشریه، وظیفه بیان این نگرش و رویکرد را در قالب گفتمانی بصری جهت درک تمامی اقشار جامعه (به ویژه اقشار فاقد سواد)، عهده دار بود.

کلمات کلیدی:

تصویب‌سازی انتقادی، نشریه کاشف اسرار، مشروطیت، مطبوعات دوره قاجار، نمایندگان مجلس

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/2030455>

